

bezitten, dan hebben zij in bovengenoemde eigenschappen zeer gemakkelijke herkenningsmiddelen.

Uit dezelfde groep van orchideeën, die er in algemeenen habitus min of meer op gelijken, behooren veelvuldig gekweekte soorten van *Vanda* en *Rhynchostylis*. De drie geslachten zijn gemakkelijk aan zuil en lip te onderscheiden. *Aerides* draagt de lip aan het einde van den zuilvoet, het deel van de zuil, dat buiten den top van het vruchtbeginsel uitsteekt, en bezit meestal een gekromde spoor. *Vanda* noch *Rhynchostylis* vertoonen een duidelijken zuilvoet, en hebben een rechte spoor, die evenwijdig loopt aan het vruchtbeginsel. *Vanda* bezit een drie-lobbige lip, terwijl de lip bij *Rhynchostylis* niet ingesneden is.

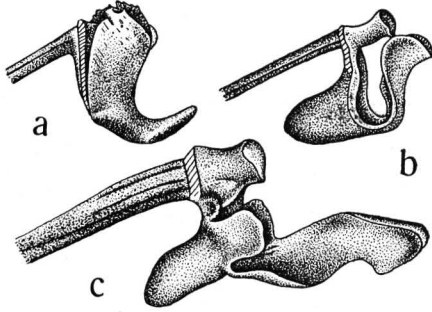

Fig. 2. Zuil en lip van *Aerides odoratum* (a), *Rhynchostylis retusa* (b) en *Vanda tricolor* (c), naar J. J. SMITH.

Van de hier afgebeelde *Aerides odoratum* volg nog een wat uitvoeriger beschrijving:

Stengel krachtig ontwikkeld, voorzien van korte geledingen; krachtige exemplaren circa 75 cm hoog. Bladeren uiteenstaand, riemvormig met een breede, ongelijk tweedeelige spits, tamelijk dik vleezig en stijf. In den beginne iets lila gekleurd, later overgaand in groen, vaak nog bedekt blijvend met lila stippen.

Bloemstengel lichtgroen, min of meer lila gekleurd. Jonge knoppen zeer kleverig. Bloemen circa 20—30, wijd geopend en welriekend. Sepalen wit, min of meer lila gekleurd, aan den top voorzien van een groote lila vlek. Petalen een weinig achter over gebogen, kleur gelijk aan die der sepalen. Lip lila, gespoord; spoor opwaarts gebogen. Kleur van spoor lila, terwijl uiterste puntje licht groen gekleurd is.

Asembagoes.

J. KRAJENBRINK.

KORTE MEDEDEELINGEN

De schuttervisch op Java. — In de Tropische Natuur XV, bldz. 173, rangschikte de heer SIEVEKING de bewering, dat de „schuttervisch” (*Toxotes jaculator*) op Java of zelfs ook maar in Indië zou voorkomen onder de „dierensprookjes”, wat echter in de eerste aflevering van 1927 verschillende onzer leden aanleiding gaf tot tegenspraak. Uit hun mededeelingen bleek wel, dat de schuttervisch toch niet ontbreekt in Indië.

Voor Batavia wordt hij ook vermeld door den bekenden ichthyoloog BLEEKER, een officier van gezondheid, die van 1819—1878 leefde en in zijn tijd zoo veel op den Pasar Ikan rondgesnuffeld heeft. Overigens waren er echter geen opgaven van Java, behalve dan een jeugdherinnering van den heer JACOBSON, op bldz. 17 van de Tropische Natuur 1927 vermeld.

Ook ik had ze gedurende mijn werkzaamheid op den Pasar Ikan nooit ontmoet en zelfs geen succes gehad met een navraag naar den ikan soempit. Ik moest mij dan ook bepalen tot de opmerking: „Het zou eigenlijk vreemd zijn, als hij op Java ontbrak.” (Trop. Natuur, 1927, bldz. 17.)

Het lijkt mij nu wel de moeite waard, hier even te vermelden, dat mij in December 1927 een ikan soempit gebracht werd, gevangen in het havenkanaal van Batavia. Het vischje leefde een paar dagen in het Aquarium. Ik zond er den amanuensis mee naar den vischafslag en nu bleken de visschers het dier toch wel degelijk te kennen en noemden allen den naam ikan soempit. Zij wisten te vertellen dat deze visch vooral in het brakke water van riviermondingen leeft, wat zeer goed klopt met andere opgaven.

Ook op Java komt de schuttervisch dus voor, al schijnt hij er niet algemeen te zijn.

H. C. D.

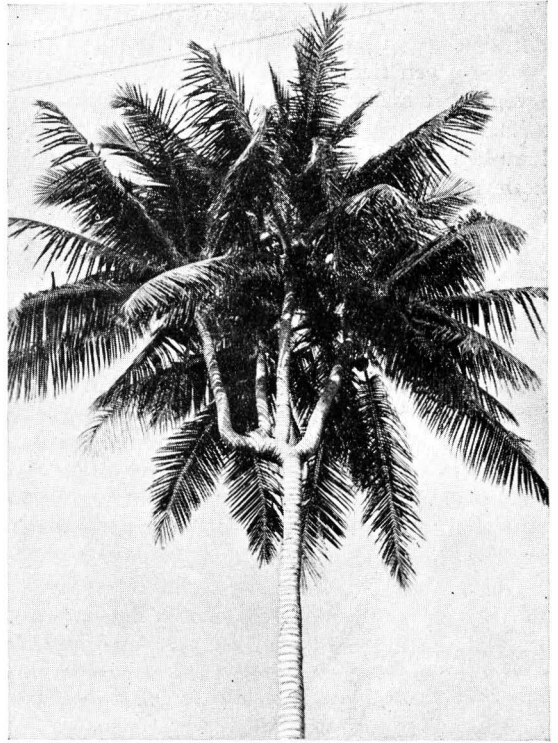
Vertakte klapper. — Naar aanleiding van de zeer interessante bijdragen over vertakte palmen van de heeren Dr J. BEUMÉE en R. C. BAKHUIZEN VAN DEN BRINK in resp. afl. 1 en 6 van jaargang XVI wil ik hier betreffende dit onderwerp nog een kleine mededeeling doen, die geenszins dit eigenaardige verschijnsel nader wil verklaren doch slechts een enkel voorbeeld meer wil geven. Meer dan alle andere thans bekend geworden gegevens betreffende vertakte palmen met name vertakte klappers, wil deze vermelding wijzen op de mogelijkheid, die thans voor vele nageslachten zal blijven bestaan een mooi vertakt exemplaar van een klapper te kunnen bewonderen. Het gaat om de volgende kwestie. In Medan staat op het oogenblik, dat ik dit schrijf (18 Juni 1927), nog een prachtige vertakte klapper aan den Boolweg, den drukken verkeersweg, die een voortzetting is van den weg van Belawan naar Medan even voor het alom bekende Hotel de Boer.

Nu men bezig is dien Boolweg te verbreedden, is deze klapper, die reeds bij een vorige verfraaiing van het terrein ter plaatse de eenige van zijn soortgenooten was, die ter wille van het interessante vertakkingsverschijnsel gespaard bleef, thans ten doode opgeschreven. Toevallig viel deze wegverbredening samen met het verblijf in Deli van Prof. L. P. DE BUSSY, den bekenden directeur van de afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut te Amsterdam. Toen deze enthousiaste verzamelaar den burgemeester van Medan, Baron D. MACKAY, over een en ander kwam te spreken, heeft de laatste aan Prof. DE BUSSY beloofd den te kappen klapperboom zorgvuldig te laten vellen en in zijn geheel op te zenden naar Amsterdam, waar hij voortaan zal worden tentoongesteld in genoemd Instituut. Op deze wijze zal, naar wij meenen, voor onbeperkten tijd een mooi specimen van vertakte klappers voor zeer talrijke in de natuur belangstellenden bewaard blijven.

Het idee van den heer BAKHUIZEN VAN DEN BRINK om de twee in zijn bovenvermeld stuk vertakte palmexemplaren aan de „Vereeniging tot Natuurbescherming” toe te vertrouwen is ongetwijfeld mooi, doch waarschijnlijk niet noodig uit te voeren. De bevolking zal ten eerste uit zich zelf al niet gauw er toe overgaan de bewuste palmen, een a r è n en een klapper, te kappen (beide staan volgens Dr BEUMÉE in desa's), al zijn zij wat heiligheid aangaat niet erg meer in tel. Verder zou bij een annexatie door de „Vereeniging tot Natuurbescherming” dit bezit slechts kort van duur zijn, vooral voor wat betreft de klapper, die afgaande op de foto van den heer ROSIER reeds tegen het einde van zijn dagen loopt. Ik moet er echter bijvoegen, dat als men er toe mocht overgaan in ieder geval er later eveneens nog een „herbarium exemplaar” van gemaakt zou kunnen worden. Men houde ze dus in de gaten.

Medan.

S. C. J. JOCHEMS.

Vertakte klapper aan den Boolweg te Medan.

Het voedsel van uilen. — In afl. 7 jaargang 1927 van dit tijdschrift deelt M. E.-J. enige uitkomsten mee van voedingsproeven betreffende *Strix flammea* en *Scops lempyi*.

Wat laatstgenoemd uiltje betreft, verwondert het mij niet, dat zijn levensdraad zo plotseling werd afgesneden. Akute indigestie zal wel de doodsoorzaak geweest zijn. Reeds KONINGSBERGER vermeldt in „De Vogels van Java”, dat *Scops lempyi* zich met insecten en hun larven voedt. Op bldz. 11 van deel II schrijft hij:

„Een groot deel van zijn voedsel zoekt hij in de kampongs en wel in de ruimte onder de huizen waar gewoonlijk eene groote hoeveelheid afval van allerlei aard is te vinden. De inlanders meenen daarom, dat de tjelepoek zich met dit afval voedt en zij schrijven hem zelfs een biezondere voorliefde voor

kippendrek toe; hij komt er echter met geen ander doel dan het bemachtigen van kakkerlakken, mestkevers en hun larven, die door het afval worden gelokt.

Een ander deel van zijn voedsel bestaat uit meikevers en daaraan verwante torren, die hij dicht bij den grond en bij laag struikgewas weet te vinden". — Tot zo ver KONINGSBERGER.

Ook de Minangkabauers huldigen dezelfde zonderlinge mening omtrent het dieet van dit uiltje, dat zij daarom *koe a t j i r i t a j a m*, d. i. kippendrek-uil, noemen.

Bij een tiental door mij in de loop der jaren voor wetenschappelijk onderzoek geschoten exemplaren, leverde het maagonderzoek nooit iets anders op dan insecten. In twee gevallen bestond de maaginhoud zelfs uitsluitend uit *Euchlora's* (Rutelidae), de bekende groene torren, die des avonds veelal op het lamplicht afkomen. Vóórdat ik op de hoogte was van het speciaal dieet van deze vogelsoort, had ik herhaaldelijk getracht jonge exemplaren, mij door Inlanders gebracht, met rauw vleesch in het leven te houden, doch steeds met hetzelfde noodlottige gevolg.

Ook andere uilensoorten voeden zich zo niet geheel, dan toch voor een deel met insecten. In de maag van een door mij geschoten *Photodilus badius* vond ik een grote hoeveelheid sabelsprinkhanen (*Locustidae*), terwijl KONINGSBERGER in zijn bovengenoemd werk vertelt, dat een door hem gevangen wijfje van deze soort door het in vrijheid gebleven mannetje elke nacht van ratten voorzien werd.

Volgens dezelfde schrijver voedt *Syrnium sinense* (de *k o e k o e b e l o e k*) zich met allerlei afval. De maag van een in Brits Indië geschoten exemplaar bevatte kevers, maar het is waarschijnlijk, dat hij ook op grotere dieren jacht maakt. Een exemplaar van een andere uil: *Otus solokensis*, door mij geschoten, bleek verschillende soorten insecten, alsmede een kikker verorberd te hebben. Van *Strix flammea* var. *javanica* was ik niet in de gelegenheid de maaginhoud te onderzoeken, doch volgens KONINGSBERGER bestaat het voedsel van de *s e r a k* uit kleine zoogdieren (muizen, vleermuizen, enz.), kevers en nachtvlinders.

Van de vis-uil, *Ketupa javanensis* (de *h i e n g k i e k*), is het bekend, dat hij zowel kleine zoogdieren als vogels verschalkt, jacht maakt op krabben en visvijvers plundert. Ook grotere insecten schijnt hij niet te versmaden. Tenslotte is nog te vermelden *Huhua orientalis*, waarvan enige door mij geschoten exemplaren in hoofdzaak ratten en andere kleine zoogdieren verorberd bleken te hebben.

De bovenstaande gegevens in aanmerking genomen, zal men goed doen gevangen uilen ook van ander voedsel dan rauw vlees en wel speciaal van insecten te voorzien. Rundvlees is stellig niet voor uilenvoedsel geschikt. Waar men dus vlees wil verstrekken, geve men dit zo mogelijk in de vorm van kleinere zoogdieren (muizen, ratten, vleermuizen, enz.) en wel in hun geheel, dus met huid en haar, want waarschijnlijk hebben uilen voor een volkomen vertering van hun vleesvoedsel ook de daarbij behorende haren, veren en beentjes nodig, die zij onder normale omstandigheden als z.g. uilen-ballen door de bek weer uitwerpen.

Nog een enkele opmerking naar aanleiding van het verhaal van M.E.-J., dat „een kiekendief, *o e l o e n g - o e l o e n g* of eigenlijk zeearend" blijkbaar de *Scops* uit zijn nest had gesleept. De zeearend in de strikte betekenis van deze naam, dus *Haliastur leucogaster*, kan het niet geweest zijn, daar die uitsluitend van zeeslangen leeft. Andere, ook op zee voorkomende arenden, zoals de visarend *Pandion haliaetus* voedt zich uitsluitend met vis, terwijl *Neopus malayensis* zeer zeldzaam is. De door M.E.-J. bedoelde roofvogel zal misschien een kiekendief, *Haliastur intermedius*, of meer waarschijnlijk nog de als rover van gevogelte zo beruchte en zeer algemene havik, *Spizaetus limnaetus*, geweest zijn.

Den Haag, December 1927.

EDW. JACOBSON.

MEDEDEELINGEN VAN DE VEREENIGING

Hoofdbestuur. — De Algemeene Vergadering vond plaats op Zondag 29 Januari, 10 uur v.m., in het Laboratorium voor het Onderzoek der Zee, Batavia, en werd bijgewoond door een dertigtal leden. Uit het jaarverslag van den voorzitter bleek, dat in haast alle afdeelingen in 1927 een opgewekt leven heerschte en dat vele lezingen en excursies gehouden werden. Een nieuwe afdeeling werd opgericht te Djombang.

Van gedachten werd gewisseld over den inhoud van „De Tropische Natuur" en over de verdere uitgaven van populaire werkjes, met name van een vogelboekje. Na afloop werd een bezoek aan het Aquarium gebracht en vertelde Dr J. VERWEY een en ander over „wenkkrabbetjes" (*Uca* of *Gelasimus*),